

Innovatieve nieuwbouw verpleeghuis Willibrord

WVO Zorg – verpleeghuis – Willibrord

Bij de nieuwbouw van verpleeghuis Willibrord heeft WVO Zorg continu gezocht naar oplossingen en vernieuwingen die merkbaar verschil maken voor bewoners en/of het personeel. Zowel bewoners als medewerkers en het bestuur hebben veel invloed gehad op de vormgeving en inrichting van de nieuwbouw en ook leveranciers hebben een belangrijke bijdrage geleverd op gebied van innovatie. De Planetree componenten hebben geholpen te focussen op welke elementen écht belangrijk zijn. De ervaringen met Willibrord hebben geleid tot een uitgebreide beschrijving van alle verbeteringen, waar andere locaties ook veel profijt van hebben bij nieuw- of verbouw.

Criteria: 1C – 1D – 2A – 2E – 6A – 6B – 6C – 6D – 6F – 6H

Componenten 1, 2, 6, 7

Tags: nieuwbouw, verbouw, innovatie, inrichting, ontwerp

Aanleiding

Bij de nieuwbouw van het verpleeghuis Willibrord was het uitgangspunt een gebouw neer te zetten waarbij de inzet van innovatieve technieken, de architectuur en de inrichting, het wonen en werken van bewoners en medewerkers veraangamen. Ondanks het gegeven dat zorgorganisaties de komende jaren financieel moeten inleveren en risicodragend zijn geworden voor hun vastgoed, wilde WVO Zorg investeren in een helende omgeving voor haar bewoners en medewerkers, vanuit het geloof dat een helende omgeving (gezondheids)winst zal opleveren bij bewoners en medewerkers. De plafondtilliften zijn hier een voorbeeld van.

Alle kennis en ervaring die is opgedaan in de bouw van Willibrord worden toegepast in twee nieuwbouwprojecten die voor de nabije toekomst gepland staan. Enerzijds kan WVO Zorg daardoor de ontwikkelingskosten over 3 projecten spreiden, anderzijds de opgedane ervaringen gebruiken om het nog beter te doen. Hierbij gaat het om de uitgangspunten **zo efficiënt mogelijk met je budget omgaan** en **steeds je prestaties verbeteren**.

Aanpak

Er is in het traject steeds gezocht naar oplossingen en vernieuwingen die **merkbaar verschil** maken voor de bewoners en/of het personeel. Zowel bewoners, medewerkers als directie hebben een rol gespeeld in de totstandkoming van het verpleeghuis Willibrord. In een voortdurende wisselwerking tussen de partijen zijn probleemstellingen geformuleerd en mogelijke oplossingen bedacht, uitgetoetst en verbeterd.

Het uitgangspunt van WVO Zorg was om bij alle aspecten die bij nieuwbouw komen kijken steeds de vraag te stellen: kunnen de nieuwste inzichten uit techniek, ICT of wetenschap helpen om tot een beter resultaat te komen?

Leveranciers zijn uitgedaagd om mee te denken om tot werkelijk innovatieve oplossingen te komen. Zo is er bij de leverancier een mock-up van een kamer gebouwd, die bewoners, familie en medewerkers konden bezoeken, waardoor ze een visueel beeld kregen van hun nieuwe woonruimte en zodoende ook alvast (op papier) konden inrichten. Bewoners konden tevens kiezen uit verschillende soorten behang en stoffering. Anderzijds kon WVO Zorg leren van op- en aanmerkingen van bewoners, familie en medewerkers tijdens het bezoeken van de mock-ups. Ook voor de plafondtillift is een proefkamer ingericht op één van de andere locaties. Zodoende hebben medewerkers met

de plafondtilt kunnen oefenen bij vrijwillige bewoners en bij elkaar. Aan de hand van deze opgedane ervaringen kon het systeem in Willibrord geoptimaliseerd worden. In de bouw is tevens nadrukkelijk aandacht geweest voor duurzame (milieuvriendelijke) oplossingen.

WVO Zorg heeft n.a.v. haar ervaringen met Willibrord een uitgebreide beschrijving van alle bereikte verbeteringen gemaakt, gegroepeerd per component. Deze is hieronder te vinden.

Nieuwbouw en Planetree componenten

Het verzorgingshuis Sint Willibrord, gevestigd in het centrum van Middelburg, was één van de drie verzorgingshuizen die Werkt voor Ouderen bezit. Het verzorgingshuis was verouderd en de oppervlakte van de kamers voor bewoners voldeed niet meer aan de eisen van deze tijd. Bovendien kregen de bewoners een toenemende verzwarende zorgvraag, waardoor het noodzakelijk werd om het verzorgingshuis om te vormen naar een verpleeghuis.

Aan de overkant van het oude verzorgingshuis is in 2013 het nieuwe verpleeghuis Willibrord opgeleverd. Het nieuwe Willibrord huisvest 60 bewoners. Er zijn 39 appartementen gebouwd voor bewoners met een somatische grondslag die hun eigen regie kunnen voeren. Deze appartementen hebben een oppervlakte van 45 m² en zijn inclusief pantry en sanitaire ruimte. Het gebouw voldoet aan enige mate van flexibiliteit. Bij een toename van mensen met dementie is het mogelijk om een aantal appartementen somatiek om te zetten in groepswoonruimten voor pg.

Daarnaast zijn er drie groepen van zeven appartementen gebouwd voor 21 bewoners met een psychogeriatrische grondslag die structureel sturing en toezicht behoeven. Iedere bewoner heeft een eigen slaapkamer van circa 25 m² met sanitair. Per groep wordt er een huiskamer gebouwd van circa 70 m² voor gemeenschappelijk verblijf.

Bij binnenkomst van het gebouw is een Plaza gevestigd met receptie, restaurant en een winkel in de kelder. Verder bevindt zich in het gebouw een ruimte met een kantoor voor de locatiemanager, een teampost en een vergaderruimte. Er is gedacht aan een ruimte voor diverse activiteiten, zoals toneel, schilderen en zang. Ook is er een kapsalon en een snoezelruimte gevestigd en een ruimte voor fysiotherapie. Dit concept benadrukt het beleid om in te zetten op wooncomfort en welzijn voor de bewoners.

1. Menselijke interactie en liefdevolle bejegening

Dit component heeft vooral met relaties, met houding en gedrag te maken. Echter, een gebouw waarin het goed toeven is, zowel om te wonen als om te werken, draagt bij aan een prettige sfeer en beïnvloedt daarom indirect op een positieve manier de gang van zaken. Diverse studies wijzen uit dat architectuur en inrichting op een onbewust niveau het welbevinden bepalen.

"Ervaring heeft geleerd dat 'fouten' in de bouw en inrichting de belangrijkste oorzaken zijn van probleemgedrag (Anneke van der Plaats, 2013).

Prikkels bij dementerenden worden verwerkt met 'lage' gedeelte van het brein, dat wordt beheerst door emoties. Gedrag is dan een emotionele reactie op prikkels uit de omgeving. Prikkels kunnen gevoelens van angst en onveiligheid oproepen, de basis voor probleemgedrag.

"...een prikkelende en tegelijk herkenbare omgeving blijkt van invloed op de cognitieve vermogens van demente ouderen"(Van Liempd, 2009).

Zo is er in het restaurant de optie voor een gezamenlijk ontbijt, waarvan ruim 90% van de somatische bewoners dagelijks gebruikt maakt, terwijl zij in de oude situatie in hun eigen appartement ontbeten.

2. Eigen keuzes en verantwoordelijkheid door informatie en educatie

- Verhuisconsulent: Voor de begeleiding bij het hele proces en de logistiek van de verhuizing van bewoners is één van de verpleegkundigen als verhuisconsulent aangesteld. Zij heeft meerdere individuele gesprekken met de bewoners en hun contactpersonen gehad, waarin bewoners hun wensen en voorkeuren hebben kunnen aangeven met betrekking tot de keuze

van het appartement, inrichting. Alle bewoners hebben uiteindelijk het appartement en/of etage gekregen van hun voorkeur.

- Er zijn diverse informatie-bijeenkomsten geweest voor bewoners, familieleden en medewerkers, waarin steeds alle beschikbare informatie is besproken en keuzemogelijkheden zijn uitgelegd.
- Bewoners hebben een keuze kunnen maken uit verschillende behangsoorten. Hiervoor zijn door de schilder panelen met de verschillende keuze behang gemaakt, waaruit ze konden kiezen.
- Medewerkers hebben kunnen aangeven of hun voorkeur uitging naar het werken op somatiek of psychogeriatric.
- Bewoners hebben de keus tussen ontbijten en koffiedrinken in hun appartement of in het restaurant. In het restaurant wordt zowel 's middags als 's avonds een warme maaltijd geserveerd, waarbij er steeds keuze is tussen diverse maaltijdcomponenten.
- Bij de inrichting van de kamers en appartementen is de aanwezige techniek geen belemmering, doordat gekozen is om de techniek in te bouwen in verplaatsbare panelen in de lambrisering.
- Er is vrij WIFI in hele gebouw, waardoor bewoners en familie ongelimiteerd op Internet kunnen.
- In het nieuwe gebouw zijn meer (zorg)mogelijkheden, echter bewoners zijn zich daar niet altijd van bewust. De bewoners worden geholpen door medewerkers en vrijwilligers om hierin nieuwe keuzes te maken.

3. Uitstekende behandeling en zorg

De werkdruk in zorginstellingen neemt alsmaar toe. Daardoor staat de medicatieveiligheid onder druk. Fouten in medicatietoediening kunnen desastreuze gevolgen hebben voor bewoners. Tegelijkertijd stellen de overheid en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) strengere regels aan medicatieveiligheid binnen zorginstellingen en thuiszorg.

Daarom is in het nieuwe Willibrord gekozen om te werken met OVIS. OVIS is een tabletapplicatie, die de deellijsten vervangt en tegelijkertijd controle uitvoert op de medicatie-uitgifte. Het maken van een fout bij de medicatie-uitgifte wordt hiermee sterk verkleind. Verpleegkundigen kunnen naast medicatie toedienen ook medicatievoorstellen doen aan de arts. Artsen kunnen direct medicatie en hulpmiddelen voorschrijven en bestellen. Via de bijbehorende website heeft Willibrord beschikking tot verschillende rapportages rond vertrekkingen van medicatie binnen Willibrord. De website is eventueel ook door de apotheek te benaderen.

Meerwaarde

OVIS maakt medicatieveiligheid beter beheersbaar en maakt de toediening van medicatie door medewerkers binnen Willibrord inzichtelijk. OVIS maakt het werk van de medewerker eenvoudig en controleerbaar en verhoogt de kwaliteit van de zorg. Het systeem legt vast wie, wanneer, welke medicatie aan welke patiëntbewoner toedient, met slechts twee scans per bewoner.

- Papierloos toedienen van medicatie; OVIS vervangt de deellijsten.
- Controle op het toedienen van de juiste medicatie aan de juiste bewoner.
- Rapportages rondom verstrekkingen van medicatie in Willibrord.
- Eenvoudig medicatie voorschrijven en bestellen.
- Dubbele digitale paraaf bij risicovolle medicatie.
- Medicatieoverzicht op basis van apotheekgegevens.

4. Gezond eten, drinken en bewegen

Gezond eten en drinken

In het kader van gezond eten zijn in de keukens van de huiskamers van psychogeriatric bewoners stoomovens ingebouwd. Een stoomoven is de nieuwe manier van koken. Een hele maaltijd past erin. Een menu van aardappels, worteltjes en vis kan in een half uurtje op tafel staan. Het eten kan na bereiding ook gewoon in de oven blijven. Het gaart niet door, maar blijft wel warm. Dat is handig als een medewerker zorg tijdens het koken net even een bewoner moet helpen. Het eten verpieterd niet.

Een ander belangrijk voordeel van eten stomen in plaats van koken is dat de smaak van de groenten niet verdwijnt in het water, maar behouden blijft. Hetzelfde geldt voor vitamines, mineralen, zouten en suikers. Duits onderzoek heeft aangetoond, dat sommige groenten na bereiding in de stoomoven 50 procent meer vitamines bevatten dan groenten die in water zijn

gekookt. Bovendien is stomen een lichte manier van koken, want vet hoeft niet te worden toegevoegd. En het eten ziet er ook nog mooier uit, omdat het netjes stil blijft liggen.

Zoals bij het eerste component genoemd, maken de somatische bewoners veelvuldig gebruik van het restaurant. Deze optie is voorafgaand aan de verhuizing aan de bewoners voorgelicht vanuit verschillende invalshoeken. Eten is een sociale activiteit, mensen maken contact met elkaar en spreken elkaar. Er worden actualiteiten uitgewisseld. Bovendien geldt "zien eten doet eten". De ervaring is dat mensen beter en meer eten als er gezamenlijk wordt gegeten. In de praktijk zien we nu dat beide argumenten opgaan: bewoners hebben meer contact met elkaar en er wordt beter/ meer afwisselender gegeten.

Gezond bewegen

In Willibrord is een ruimte ingericht met diverse therapeutische apparatuur voor revalidatie en reguliere behandeling. Hier kunnen bewoners onder begeleiding van een fysiotherapeut en een ergotherapeut werken aan (behoud van) hun mobiliteit. Ook zijn op strategische plaatsen in het huis fitnessapparatuur geplaatst, waar bewoners indien gewenst zelfstandig gebruik van kunnen maken.

Er wordt veel aandacht besteed aan 'bewegen voor ouderen'. Zo is er twee maal per week een gymgroep actief (reguliere gymnastiek en een yoga-groep). In het geheel van de zorg en begeleiding/behandeling wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan houding en beweging; zo is inmiddels een bewegingsagoog in dienst die advies en voorlichting geeft aan bewoners en personeel. Bewoners worden gestimuleerd om zoveel mogelijk (al dan niet met hulpmiddelen) in beweging te blijven.

5. Aanvullende zorg en zingeving

Wellness

In Willibrord is een wellnessruimte ingericht voor de bewoners, maar ook mensen uit de wijk mogen er gebruik van maken. De wellnessruimte bestaat uit een modern ingerichte kapsalon en een snoezelruimte met een snoezelbad. Snoezelen is primair gericht op het leggen van contact met ernstig demente oude mensen, het creëren van een veilig leefklimaat, en het teweegbrengen van gevoelens van eigenwaarde, ontspanning en rust bij ouderen. Evenals bij de validerende benadering staat bij snoezelen de innerlijke leefwereld van ernstig dementerende oude mensen centraal, waarbij zij niet gecorrigeerd worden. Met andere woorden: deze mensen mogen dement zijn, en worden in hun waarde gelaten. Het karakteristieke van snoezelen is dat er een specifiek appel wordt gedaan op zintuiglijke waarnemingen: mensen worden via het selectief prikkelen van zintuigen in de gelegenheid gesteld hun emoties en gevoelens (in het bijzonder gevoelens van genegenheid en tederheid) te uiten. Het uiteindelijke doel van snoezelen is het optimaliseren van gevoelens van algemeen welbevinden van iedere individuele oudere.

Gebedsruimte

In Willibrord is een ruimte beschikbaar voor kerkdiensten. Veel Walcherse inwoners belijden een christelijk geloof. Om hier ruimte aan te geven, worden er op zaterdag kerkdiensten gehouden in deze ruimte. Maar ook andere religies zijn vrij om deze ruimte te gebruiken voor een dienst.

Activiteiten

Iedere dag worden er activiteiten georganiseerd door activiteitenbegeleiders. Dit varieert van bingo en creatieve clubjes tot muziekconcerten en uitstapjes met de bus naar musea of de volkstuin. De activiteiten sluiten zoveel als mogelijk aan bij de wensen van de bewoners. Deze worden bij opname en bij de half jaarlijkse zorgleefplanevaluatie geïnventariseerd.

6. Menswaardige technologie - Plafondtilliften

In het verpleeghuis Willibrord is elke appartement voorzien van een plafondtilsysteem.

Met dit systeem kan één verzorger een klant verplaatsen van de ene naar de andere ruimte. Het tilsysteem bestaat uit twee vaste en een verschuifbare rail, die gemonteerd zijn aan het plafond. De tillift die aan de verschuifbare rail hangt kan hierdoor horizontaal én verticaal heen en weer bewegen. Doordat de muren en deuren niet helemaal tot aan het plafond reiken, kan de verschuifbare-rail met de tillift op iedere gewenste plaats in de woning geschoven worden. Met het plafondtilsysteem hoeft men geen rekening te houden met obstakels en kunnen personen zich vrijer bewegen in de ruimte.

Eén van de in praktijk voortdurend terugkerende problemen bij het gebruik van de verrijdbare tilliften is het rijden met deze forse en zware hulpmiddelen. Daarnaast moeten er door ruimtegebrek in toiletten en slaapkamers ook lastige manoeuvres in kleine, beperkte ruimtes worden uitgevoerd. Hierdoor zijn in deze ruimtes vaak twee medewerkers nodig bij transfers van bewoners en is het weinig comfortabel voor de bewoners. Rugklachten die voortkomen uit deze zware handelingen vormen nog steeds een belangrijke oorzaak van verzuim en arbeidsongeschiktheid.

De inzet van plafondtilliften vormt een goed alternatief voor het realiseren van arbeidsbesparing en het terugbrengen van verzuim. Door een lager ziekteverzuim kan verpleeghuis Willibrord een betere continuïteit van zorg bieden. De bewoner ziet dus vaker hetzelfde gezicht. Dat komt vertrouwen en klantgerichte zorg ten goede.

Daarnaast levert het voor de bewoner meer vierkante meter woonruimte, omdat er geen rekening meer gehouden hoeft te worden met de plaats die een verrijdbare tillift inneemt. Door de slimme functionaliteit van de plafondtillift wordt elke plaats binnen een volledige woning bereikbaar. Heel efficiënt, want de plafondtillift neemt geen werk- en leefruimte van de bewoner in beslag.

Nog veel belangrijker is dat de bewoner veel meer comfort beleeft in een plafondtillift ten opzichte van een verrijdbare tillift. Een plafondtillift schokt minder, doordat de medewerker niet én de bewoner moet ondersteunen én de tillift moet besturen. Transfers kunnen nu door één medewerker worden uitgevoerd. De transfers nemen 30% minder tijd in beslag per handeling ten opzichte van verrijdbare tilliften. Het voordeel voor de bewoner is, naast het toegenomen comfort, dat er meer tijd is voor sociale interactie dan alleen voor een technische handeling door de zorgmedewerker.

Onderzoek door Platform Zorginnovatie laat zien dat het verzuimpercentage door het gebruik van plafondtilliften met 0,2% wordt gereduceerd en plafondtilliften een tijdsbesparing opleveren van 15 minuten per bewoner per dag (uitgaande van gem. 10 transfers per dag). Hierdoor wordt voor verpleeghuis Willibrord een besparing van € 85.000,- behaald.

Uiteraard zijn de bewoners naar hun beleving gevraagd. Er werden louter positieve ervaringen gemeld, waaronder:

- 'Verzorgenden hebben meer tijd voor een persoonlijk praatje.';
- 'Er wordt met meer aandacht naar mij geluisterd.';
- 'De transfer met de mat van de plafondtillift is comfortabeler dan met de oude(passieve) tillift.';
- 'De mat van de plafondtillift snijdt minder in mijn benen en daardoor zat ik prettiger in de lift.';
- 'Het 2-punts juk van het plafondsysteem is minder bedreigend dan het 4-punts juk van de oude tillift.'.

Naast deze positieve ervaringen van klanten zijn er ook positieve indrukken van medewerkers te benoemen:

- 'De transfer met de plafondtillift is minder belastend.';
- 'Het plafondsysteem is met 1 vinger te verplaatsen, met de oude tillift is het moeilijk manoeuvreren: de lift verrijden is zwaarder, zeker met de klant in de lift, de uitstekende poten van 1,5 meter lang zijn lastig en geven een grote draaicirkel.';
- 'De plafondtillift staat niet in de weg bij de transfer.';
- 'Doordat de plafondlift een constante voeding heeft is het altijd direct beschikbaar. Dit in tegenstelling tot passieve liften op batterijen.'

Camera's met sensoren

In verpleeghuizen wordt bij bewoners met onrustig of dwaalgedrag vaak sensoren gebruikt in de nacht. Wanneer de sensoren een melding geven bij de zorgmedewerkers, kunnen zij polshoogte gaan nemen. Zij moeten hiervoor de bewoner storen, waardoor het onrustige gedrag kan toenemen. In Willibrord worden daarom camera's gebruikt met ingebouwde sensoren. De camera's zijn netjes weggewerkt en vallen niet op. Wanneer de sensor een melding doorgeeft als er beweging is binnen een van tevoren ingesteld of geprogrammeerd bepaald vlak, kan het verzorgend personeel ervoor kiezen om de camera te gebruiken. De camera's worden dan toegepast om aan de hand van beelden de situatie op afstand te beoordelen. In het algemeen geldt dat via cameratoezicht op afstand een goede indruk kan worden verkregen van de situatie en gedrag

geobserveerd kan worden zonder ter plekke aanwezig te zijn. Let wel: de camera mag door het verzorgend personeel alleen worden gebruikt op voorschrift van de arts en met toestemming van de bewoner en/of diens vertegenwoordiger.

Verpulveraar disposables voor toiletgang

Ter afvoer van feces en urine wordt op de verpleegafdelingen van Nederlandse ziekenhuizen en in verzorgings- en verpleegtehuizen veelal gebruik gemaakt van roestvrijstalen ondersteken en plastic urinalen. Het reinigen en desinfecteren van ondersteken en urinalen is van groot belang, gegeven dat niet goed gedesinfecteerde materialen een bron voor de verspreiding van ziekenhuisinfecties vormt. Voor de thermische reiniging van de traditionele producten wordt een bedpanspoeler gebruikt.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat ondersteken (po's) die gereinigd worden door middel van de bedpanspoelers, niet afdoende schoon zijn. Recent onderzoek heeft aangetoond dat 7,6% tot 33% van de herbruikbare materialen, zoals ondersteken en urinalen, nog zichtbaar vuil bevatten na reiniging met behulp van bedpanspoelers. Daarnaast is de thermische ontsmetting door de bedpanspoeler niet toereikend gebleken om de bacterie *Clostridium difficile* te elimineren.

In Willibrord wordt gebruik gemaakt van het Vernacare systeem, dat gebaseerd is op eenmalig gebruik van de producten en voorkomt bovengenoemde problematiek doordat de materialen na gebruik weggegooid en afgebroken worden.

Het Vernacaresysteem heeft de volgende voordelen:

- De producten van Vernacare zijn gemaakt van pulp. Na gebruik worden de producten afgebroken in de Vortex Pulp Disposable Unit. Het eenmalig gebruik van de producten speelt een cruciale rol in het vermijden van *Clostridium difficile* infecties.
- Het Vernacare systeem levert zowel tijdsbesparing als verhoogd gebruikersgemak op voor zorgverleners. Een zorgverlener heeft 34% minder tijd nodig, wanneer hij of zij gebruik maakt van de Vortex Pulp Disposable Unit in plaats van de traditionele bedpanspoeler.
- Het Vernacare systeem zorgt direct voor een reductie van de kosten, omdat de Vortex Pulp Disposable Unit ruim goedkoper in aanschaf is dan de gemiddelde bedpanspoeler. Bovendien zorgt het ook voor een kostenreductie op de langere termijn, door minder verbruik van stroom, water en chemicaliën.
- De Vortex Pulp Disposable Unit heeft een lager energie- en waterverbruik dan conventionele bedpanspoelers. Dit draagt tevens bij aan de kostenbesparing. Het systeem gebruikt geen chemicaliën bij het afbreken van de pulpproducten.
- Er hoeven geen aanpassingen aan afvoer of riolering gedaan te worden. De Vortex Pulp Disposable Unit dient te worden aangesloten op de koudwaterleiding en het riool, net zoals bij een reguliere bedpanspoeler of een toilet.

7. Architectuur en interieur leveren bijdrage aan gezondheid en heling

Willibrord ligt in het centrum van Middelburg aan de Bachtensteene, vlakbij het historische stadhuis, de Abdij, marktplaats en winkels. Willibrord bevat 3 groepswoningen voor psychogeriatrische patiënten en 39 appartementen waar somatische zorg wordt geboden. Het huis voor de 62 bewoners heeft een flexibele indeling die kan inspelen op de wensen van het moment. Op de begane grond ligt de 'plaza', een ontmoetingsruimte met brasserie. Aan de achterzijde van het pand ligt een besloten stadstuin waar de bewoners toegang tot hebben.

De laatste jaren richt de zorg in psychogeriatrische verpleeghuizen zich steeds meer op de belevingswereld van de bewoners. Het ontwerp voor de architectuur en het interieur van dit verpleeghuis sluit hier nauw bij aan. Zo zijn er 3 groepswoningen waar 7 bewoners per groepswoning wonen en leven. Elke groepswoning heeft een gezamenlijke keuken en woonkamer. Daarnaast hebben de bewoners van de groepswoningen een eigen zit- en slaapkamer. Bij de woningen ligt een omsloten tuin. Alle individuele appartementen hebben grote verdiepingshoge ramen waardoor daglicht ver de ruimte in kan stromen en de bewoners uitzicht hebben op de stadsomgeving. De hoofdentree komt uit op het centrale plaza met brasserie waar zowel bewoners en hun bezoekers als omwonenden terecht kunnen.

Belangrijk uitgangspunt voor het ontwerp van het interieur is de wens om een huiselijke, welkome sfeer te creëren zonder dat dit een professionele zorg en veilige omgeving in de weg staat. Een

plek waar de bewoners zich thuis voelen. En mét aandacht voor de effecten die dit interieur heeft op de werkbeleving en het werkplezier van de medewerkers.

In het gehele centrum wordt huiselijkheid verkregen door met gewone plafonds, echte houten kozijnen en deuren, en zelfs massief eikenhouten vloeren een woonomgeving te creëren die zoveel mogelijk refereert aan het vertrouwde eigen huis. In het interieurontwerp is gekozen voor een moderne-klassieke uitstraling. Zo worden de appartementen aangekleed met herkenbare stijlelementen zoals een lambrisering - zonder in te leveren op de zo belangrijke juiste hoeveelheid (kunst)licht. De appartementen zijn voldoende ruim, zodat bewoners ook waardevolle spullen van huis mee kunnen nemen. De stoffering van gordijnen, handdoeken en beddengoed zijn afgestemd op de kleuren in de woningen en zelfs het ontwerp voor de -in de zorg zo typerende- bedden zijn meegenomen in de afwerking. De badkamers zijn afgewerkt met een type tegel, een troffelvloer en sanitair welke in een eigentijds woonmagazine niet zouden misstaan. De gezamenlijke woonkamers worden ingericht met authentieke gerestaureerde stukken gecombineerd met nieuw op maat gemaakt meubilair. Op centrale plekken, zoals de plaza, worden door het gebruik van accentkleuren verschillende herkenningpunten gemaakt die de oriëntatie verbeteren.

Om diverse ontwerp oplossingen met de bewoners, familieleden, ontwerpers en het personeel te kunnen beoordelen heeft interieurbouwer Wondergem, op ons verzoek, een 1:1 mock-up opgebouwd in hun timmerfabriek. Hiermee konden functionele zaken zoals posities van kasten, spiegels en sanitair worden bepaald. Tijd nog moeite is gespaard om benodigde 'accessoires' zoals zeep dispensers, desinfectie middelen, papier houders en afvalbakken evenals technische ondersteuning ten behoeve van personeel mee te nemen in het totaal-ontwerp. Het gebruikersgemak bij het openen van schuifdeuren of bereikbaarheid van kasten en domotica werden in de fabriek getoetst, en uiteraard ook kleurstellingen van afwerkingen en diverse materialen kon zo tijdens het ontwerpproces worden uitgekozen.

Door deze inspanningen in het ontwerp en daarmee samengaannde innovaties in de zorgverlening, wordt getracht een belangrijke positieve bijdrage te leveren aan het welzijn van de bewoners.

Wat maakt Willibrord uniek

- Het gebruik van dynamische verlichting. Vanwege fysiologische veranderingen werkt de biologische klok minder goed naarmate men ouder wordt. Voornamelijk ouderen met psychogeriatrische (PG) stoornissen vertonen vaak een slecht dag-nachtritme. Nachtelijk dwalen, een verhoogd valrisico en prikkelbaar gedrag zijn hier merkbare gevolgen van. Het gebruik van dynamische verlichting heeft een bewezen positief effect op dag-nachtritme, reductie van agressie en verbetering van zicht; hogere contrasten en visuele scherpte, waardoor vermindering van valpartijen.
- De bewoners hebben overal vanuit het verpleeghuis monumentaal en herkenbaar uitzicht, doordat Willibrord zich in het centrum van Middelburg bevindt en grote raampartijen heeft. Dit bevordert het gevoel van thuis zijn.
- Er is een besloten tuin, waardoor psychogeriatrische bewoners buiten kunnen wandelen zonder te verdwalen.
- Willibrord maakt op de psychogeriatrische kamers gebruik van een sanitaire cel met een wand die volledig kan worden geopend. Zo kan de cliënt op bed gewassen kan worden of op een douchbrancard en wordt optimaal gebruik gemaakt van de ruimte in de kamer.
- De lambrisering met technische voorzieningen, waaronder elektriciteitsaansluiting en alarmering in de kamers van de bewoner kunnen gemakkelijk verplaatst worden, zodat de bewoner zelf kan kiezen waar het elektrisch bedienbare hoog/laagbed komt te staan.
- Benodigde 'accessoires' zoals zeepdispensers, desinfectiemiddelen, papierhouders en afvalbakken evenals technische ondersteuning ten behoeve van personeel zijn meegenomen in het ontwerp.
- In de badkamers van bewoners met een psychogeriatrische stoornis is gebruik gemaakt van zwarte wc-brillen. Deze worden in de hedendaagse tijd niet meer gebruikt bij nieuwbouw. Zwarte wc-brillen bevorderen de herkenbaarheid naar vroeger voor psychogeriatrische bewoners. Bijzondere modellen, b.v. toiletbrillen met armleggers, bleken helaas niet in zwart leverbaar. De wens is wel neergelegd bij de leveranciers.
- In de algemene ruimten wordt gebruik gemaakt van ledkaarsjes. Echte kaarsjes mogen niet gebruikt worden in verband met brandveiligheid, maar zijn wel zo gezellig. Ledkaarsjes zijn veilig en bijna niet van echte kaarsjes te onderscheiden.

- Alle bewoners hebben hoog/laag bedden die tegen de grond aan gezet kunnen worden. Ze kunnen lager gezet worden dan de meest gangbare hoog/laagbedden. Zo kunnen onrustige bewoners niet hard uit hun bed vallen en is fixatiemateriaal (zoals een trippelhoes) niet nodig.
- Verstoppingen in de toilet kunnen vanaf de hal opgelost worden, waardoor bewoners niet lastig gevallen hoeven te worden in hun appartement door de technische dienst.
- Het gebouw voldoet aan enige mate van flexibiliteit. Bij een toename van mensen met dementie is het mogelijk om een aantal appartementen somatiek om te zetten in groepswoonruimten voor pg.

8. Positieve rol van vrienden, familie en gemeenschap

Familieparticipatie

Tijdens het verhuistraject is een bewuste keuze gemaakt om de familie zoveel mogelijk bij het gehele proces te betrekken. Hierdoor waren we in staat om rust voor de bewoners te creëren, maar ook om tijdens het verhuisproces duidelijkheid te verschaffen over wat er zou gaan veranderen en waarin familie kon helpen of ondersteunen.

Gemeenschap

Niet alleen bewoners van Willibrord, maar ook mensen die in de wijk wonen, kunnen gebruik maken van de aangeboden zorg en diensten binnen Willibrord. Het biedt dan ook optimale condities voor het creëren van een woonzorgzone.

De woonzorgzone doet recht aan de veranderingen in de zorg(vraag) en aan de gewenste integratie van zorgvragenden in de maatschappij. Door de bouw van zorgwoningen tussen de 'gewone' woningen wordt recht gedaan aan het proces van een evenwichtige spreiding van de zorg, aan een noodzakelijke concentratie van zorgwoningen om efficiënt en effectief zorg, welzijn en diensten te leveren én aan de integratie van zorgbehoevenden in de wijk.

Het beleid is gericht op enerzijds mensen uit de wijk naar binnen te halen en anderzijds bewoners naar de wijk toe te brengen. Bewoners uit de wijk en bewoners van Willibrord kunnen gezamenlijk deelnemen aan activiteiten die in Willibrord worden aangeboden. De Boodschappenplusbus is ook beschikbaar is voor bewoners uit de wijk; de bus werkt met een eigen infoblad voor de diverse uitstapjes. Het restaurant in Willibrord wordt dagelijks opengesteld voor bewoners en familie, maar ook voor bewoners uit de wijk.

Maatschappelijke functie

Willibrord ondersteunt als enige zorgaanbieder in Zeeland het project De Beestenbende.

Al op jonge leeftijd zorgen voor een ander, dat doen kinderen die lid zijn van De Beestenbende. Zij zorgen er namelijk voor dat hun wijk leefbaar blijft door het zwerfafval op te ruimen. Zij zijn de helden van de wijk, want ze zorgen ervoor dat de mensen en dieren in de wijk goed kunnen leven. Als beloning worden er allerlei leuke evenementen voor de kinderen georganiseerd, bijvoorbeeld een dagje Dolfinarium of een speurtocht in een zorgcentrum.

Willibrord gelooft heel erg in de kracht van verbinding tussen kinderen en ouderen. En dat is nu net wat De Beestenbende doet! Het brengt jong en oud met elkaar in contact. Er is gekozen om samen te werken met basisscholen die in de buurt van Willibrord liggen, zodat er gemakkelijk contact tussen kinderen en bewoners tot stand kan komen. De gemeente Middelburg verleent ook medewerking aan het project. Zij stellen bijvoorbeeld de knijpers beschikbaar om het zwerfafval op te kunnen ruimen.

Verder werkt Willibrord intensief samen met de Roosevelt Academy (Universiteit). Studenten kunnen zich aanmelden als buddy voor bewoners. Zo is een Duitse student gekoppeld aan een van oorsprong Oostenrijkse bewoner. De bewoner kwam helemaal tot leven toen zij haar moedertaal weer kon spreken met de student. Ook worden de studenten gevraagd voor bijvoorbeeld een zangkoor als activiteit voor bewoners.

9. Tevreden medewerkers

Aan een aantal medewerkers is gevraagd hoe zij het afgelopen jaar ervaren hebben. Er is gevraagd naar

1. betrokkenheid bij het verhuistraject
2. praktische werkwijze in het nieuwe gebouw
3. tevredenheid van medewerkers in de nieuwe situatie

Betrokkenheid bij het verhuistraject

Alle gevraagde medewerkers geven aan zich in het afgelopen jaar bij het verhuistraject betrokken te hebben gevoeld. Voorbeelden die ze hierbij noemden waren de medewerkersbijeenkomsten in verband met het verhuistraject (3 x). Deze bijeenkomsten waren niet alleen ter informatie maar ook voor discussie met elkaar over hoe de toekomst er uit gaat zien: welke diensten, op welke tijden, welke activiteiten e.d. De medewerkers hebben hier nadrukkelijk inspraak in gehad.

Medewerkers mochten kiezen met welke doelgroep ze wilden werken (somatiek of kleinschalig pg). Het werd hoog gewaardeerd dat alle voorkeuren ook werden gehonoreerd.

Als medewerkers hadden gekozen voor kleinschalig wonen, mochten ze ook een dag(deel) gaan 'meedraaien' op één van onze andere locaties. Dit werd als prettig en zinvol ervaren.

De tussentijdse informatie werd steeds digitaal gegeven: de zogenaamde MEMO. Zodra er nieuwe informatie en veranderingen of afspraken waren werd steeds onder alle medewerkers een MEMO verspreid, wat medewerkers erg waardeerden.

Praktische werkwijze en tevredenheid

De medewerkers geven aan nu langzamerhand hun weg wel te vinden. Wat ze nu al als positief waarderen zijn:

- De doucheruimtes van de bewoners. ('heerlijk dichtbij en heerlijk ruim'). Het effect is dat medewerkers nu gewoon elke dag spontaan vragen of de klant onder de douche wil, zelfs ook de keuze laten voor de avonduren).
- Het plafondtilsysteem: er is alom lof voor het nieuwe plafondtilsysteem. Medewerkers geven aan het 'super' te vinden zowel voor de klant als voor hen zelf. Het systeem is gemakkelijk te bedienen, altijd bij de hand en de handelingen zijn gemakkelijk en snel uit te voeren, waarbij de klant nauwelijks ongemak ervaart. Arbotechnisch lijkt het voor de verzorgenden ook een geweldige verbetering, doordat bekken- en schouderbelasting (van het draaien van de lift) geminimaliseerd is).
- Alle bedden kunnen in een verlaagde stand. Medewerkers ervaren het als nog meer individuele zorg daar waar de klant dit of nodig heeft als valpreventie of als een stuk eigen veiligheid.
- De maaltijdkeuze voor de bewoners: ze bepalen zelf waar, wanneer en hoe ze willen eten. Deze maximale keuze wordt als positief gezien door de medewerkers.
- Verschillende medewerkers gaven aan dat het opvalt hoe snel bewoners (juist ook diegene die het in de laatste weken toch moeilijk hadden met de komende verhuizing) zich nu 'thuis voelen' en weer een eigen ritme gaan opbouwen. De leidinggevende merkt op dat dit zeker ook te danken is aan alle opvang en ondersteuning van de medewerkers zelf, die hierin, ondanks dat ze soms zelf nog hun draai niet hadden gevonden, voor de klant toch de rust hebben kunnen bewaken en hervinden.

De zorgmedewerkers hebben 1 opmerking over het kluisje van de medicijnen: het is erg donker om vandaar uit medicijnen te delen. Een wens is om een lichtpuntje in dit kastje aan te laten sluiten.

10. Tevreden klanten

Aan de klant is gevraagd

1. hoe deze en de familie het gehele verhuistraject ervaren heeft.
2. Hoe de klant de nieuwe woonsituatie ervaart en
3. zijn er nog vragen en of wensen voor de toekomst.

Het verhuistraject

De reacties van de klanten over het verhuistraject en de verhuizing zelf zijn ronduit positief. Ook de familie (die via een wekelijkse mailing op de hoogte gehouden werd) is over het algemeen erg tevreden. Eén klant vertelde dat ze het in het begin van het verhuistraject heel vervelend had gevonden dat het steeds over verhuizen ging terwijl het voor haar nog niet zeker was of ze daadwerkelijk mee kon. Maar toen zij eenmaal de boodschap kreeg dat ze mee kon verhuizen,

voelde ze zich helemaal opgenomen in het geheel.

Familie van klanten zijn ook heel tevreden door alle informatie, tussentijdse gesprekken en, niet onbelangrijk, door alles wat voor hen geregeld werd. (veel administratieve zaken, zoals telefoon omzetten, verhuisoverschrijvingen, verzekeringen, omzetting van indicaties e.d.). Ze hadden veel lof en complimenten voor de verhuisconsulente.

Tijdens de verhuizing is alles goed verlopen. Vrijwel alles verliep volgens schema. De familie heeft veel waardering voor de voorzieningen rondom de verhuisdagen voor henzelf: soep en broodjes waren in ruime mate voorradig.

De nieuwe woonsituatie

Een ieder is het er over eens: het is prachtig! Er is veel meer ruimte dan in het oude huis, de keuken en badcel zijn erg mooi en praktisch en men geniet ervan. Een aantal mensen heeft zelfs nieuw meubilair gekocht waardoor het geheel nog mooier wordt. Een enkele opmerking is dat mensen wel de vensterbank missen (er is wel een vensterbank maar op de grond), echter die compenseert men door de rand van de paneelwand als vensterbank te gebruiken.

Het uitzicht van de kamers wordt ook steeds genoemd als positief punt. Aan welke kant je ook woont, je hebt uitzicht op een stukje monumentaal Middelburg.

Er is veel waardering voor het nieuwe restaurant. Het gezamenlijke ontbijt is een succes, op 3 na maken alle somatische bewoners er dagelijks gebruik van.

Het tilsysteem wordt ook door bewoners als zeer prettig en comfortabel ervaren.

Vragen of wensen

Op het moment dat deze vraag gesteld wordt, worden de mensen bijna verlegen. Men heeft het gevoel al zoveel 'moois' te hebben gekregen dat ze niets meer te wensen over hebben.

Een punt van aandacht is de verlichting in de woonkamers somatiek: aan de voorzijde van het huis is het daar wat donker.

Vragen en opmerkingen vanuit de cliëntenraad

De algehele reflectie over het hele verhuistraject staat gepland in januari. Een eerste reactie:

- gedurende het verhuistraject is er steeds goed en prettig overlegd met de cliëntenraad
- ook in wat moeilijker situaties werd altijd even informatie gegeven of advies gevraagd
- het was een goede keuze om een verhuisconsulente in te zetten en zij was ook de juiste persoon op de juiste plaats
- er is voor een goede verhuizer gekozen
- het hele traject was goed georganiseerd, zowel de open dag als de verhuisdagen
- er is veel overlegd en samengewerkt met familie
- tijdens de verhuisdagen zijn leden van de cliëntenraad ook veel aanwezig geweest

11. Gezonde financiële resultaten

Gebouwen en bouw hebben een grote invloed op het milieu. De cijfers lopen uiteen, maar 25% van het wegverkeer heeft met de bouw te maken. En 40% van het energieverbruik zit in gebouwen. De bouw produceert 35% van het afval. Dat geeft een grote verantwoordelijkheid.

Duurzaamheid; 'grondstoffen, afval en sloopmateriaal'

Gedurende de levensduur van een gebouw gaat bij de huidige kwaliteit 30% van de milieubelasting van utilitaire gebouwen zitten in het materiaalgebruik, volgens de opgave van Nibe. Dit deel gaat in de toekomst in relatieve zin toenemen omdat de installaties, energieopwekking en isolatie steeds beter worden. Het is dus zaak intelligent om te gaan met grondstoffen.

Verlengen van de levensduur van het gebouw

Bij de nieuwbouw is er gekozen voor een constructie die in hoge mate flexibel gebruik mogelijk maakt. Dit betekent dat als de huidige functie niet meer gewenst is het gebouw geschikt gemaakt kan worden voor veel andere functies waardoor sloop op termijn voorkomen wordt. Daar bovenop

is er gekozen voor een systematische opbouw van de installaties en schachten waardoor het mogelijk is het gebouw tot kort voor de start van het bouwen, het inbouwpakket nog te wijzigen van grote woning naar kleinere woningen en vice versa. Die flexibiliteit is er ook op de lange termijn waardoor de kans dat het gebouw lang gebruikt gaat worden groot is.

Gebruik van Nibe tabellen

Bij het kiezen van materialen gebruikt atelier PRO de milieukwalificatie tabellen van Nibe zodat voor elk soort materiaal de milieubelasting meegewogen kan worden. In die tabel is er per soort gebouwonderdeel te zien welk materiaal het beste scoort.

Andere duurzame maatregelen:

- Op het dak liggen zonnepanelen, die gekoppeld zijn aan een informatiescherm dat in de centrale hal ophangt. Bewoners, familie en bezoekers kunnen op het scherm aflezen hoeveel energie er wordt bespaard met het gebruik van de zonnepanelen.
- Het gebruik van warmtepompen voor het verwarmen van Willibrord. In combinatie met de zonnepanelen, kunnen ze een grote vermindering van de CO2-uitstoot helpen realiseren.
- Het gebruik van tripleglas met zonwering voor een isolerend effect.
- Het gebruik van witte dakbedekking. Als wettelijk eis moet men in een verpleeghuis minimaal 5 graden kunnen koelen. Door de reflectering van zonlicht door de witte dakbedekking wordt de koeling van 5 graden al behaald. Het is niet nodig om extra koelingsapparatuur in te zetten. Wanneer de bewoner op de kamer toch extra koeling of verwarming wil, kan dit met behulp van de warmtepompen.
- De dynamische ledverlichting zorgt voor besparing van energie. Bovendien werkt de ledverlichting in de algemene ruimten en de kantoorruimten op sensoren, waardoor het licht nooit onnodig brandt.
- Alle wasmachines en vaatwassers in Willibrord werken met een geautomatiseerde zeepdosering, zodat er nooit teveel zeep in het afvalwater terecht komt.

12. Goede marktpositie en relaties met belanghebbenden

Op bijna alle aspecten van de bouw is gezocht naar regionale leveranciers, om op deze wijze de regionale economie te stimuleren.

Het verpleeghuis Willibrord is gebouwd op een gewilde plek, in het centrum van Middelburg. Doordat er veel oog is geweest voor technologie en voor de wensen en gemakken van de bewoners is het een gewilde locatie geworden om in te wonen. Zoals eerder beschreven wordt er met veel partijen samengewerkt om te komen tot een optimaal gebruik van de locatie, waaronder Stichting Welzijn Middelburg, basisscholen en de Roosevelt Academy en de gemeente Middelburg.

WvO - Innovatieve
niewbouw krant

*Interieur nieuwe oncologiecentrum
-Spaarne Ziekenhuis-*

